

De staatsgreep van Moussa Dadis Camara

23 december 2008. Guinee, een land dat normaal zelden of nooit het nieuws haalt, staat opeens in het middelpunt van de belangstelling. De avond voordien was president Lansana Conté overleden. In 1984 veroverde hij met geweld de macht en regeerde hij meer dan 20 jaar autoritair over Guinee. Schendingen van de mensenrechten waren schering en inslag, regeringen stonden meermaals lijnrecht tegenover het middenveld.

Lang duurde het machtsvacuüm niet, want enkele uren na het overlijden werd duidelijk dat het leger de macht had overgenomen. Een staatsgreep, onder leiding van Kapitein Moussa Dadis Camara en zijn CNDD (Conseil National pour la Démocratie et le Développement). Meteen schafte de nieuwe leider de grondwet én de vakbondsvrijheid af. Het waren voor onze vakbondspartner CNTG een aantal bange, maar vooral onzekere dagen. Vakbondsleiders werden aangeraden thuis te blijven, en de straat werd gekleurd door het leger.

Na overleg met de CNTG en diens algemeen secretaris **Rabiatou Diallo**, besloot **Wereldsolidariteit** actie te ondernemen en brieven te schrijven, gericht aan de voorzitter van het Guinese parlement, de Guinese ambassadeur in Brussel, de Belgische federale regering, de Europese Commissie en tenslotte het Internationaal Vakverbond. Wereldsolidariteit hamerde in de brieven op de nood aan een democratische transitie en respect voor de fundamentele arbeidsnormen en syndicale rechten: de vakbondsvrijheid moest hersteld worden!

Consolidatie

Na de kerstdagen raakt de situatie in Guinee stilaan gestabiliseerd. Kapitein Camara ontving verschillende vertegenwoordigers van het middenveld, die zich ondertussen georganiseerd hadden in een heuse nationale raad, kortweg CNOSCG (Conseil National des Organisations de la Société Civile de Guinée), waar ook de vakbonden deel van uitmaken. Hij beloofde een overgangsregering te installeren en verkiezingen te organiseren voor het einde van 2010.

De CNTG kon blijven verder werken, al bleven publieke acties verboden. Begin januari was het echter wel al duidelijk dat de overgrote meerderheid van de mensen de staatsgreep aanvaardde. Voor velen is het een echte opluchting dat het oude regime niet langer aan de macht is en vooral dat er geen bloedvergieten heeft plaatsgevonden. Met het oude regime maakte Camara na Nieuwjaar komaf. Op beschuldiging van fraude, corruptie en in sommige gevallen drugsmokkel werden verschillende hoge functionarissen gearresteerd: het hoofd van de douane, de chef de protocole van voormalig president Conté en enkele ambassadeurs, waaronder die in Zuid-Korea en het Verenigd Koninkrijk. Een lijst die wellicht nog langer wordt.

Een nieuwe regering

Op 14 januari 2009 werd een overgangsregering geïnstalleerd. De benoeming van Kabiné Komara als Eerste Minister valt daarbij op: hij werd immers in februari 2007 al eens voorgedragen door het middenveld voor die post na de bloedige onlusten in Guinée in januari datzelfde jaar. Naast heel wat legerofficieren, bestaat de overgangsregering

verder uit een aantal voormalige internationale functionarissen: Guineese vertegenwoordigers uit internationale instellingen, ambassadeurs en Guinezen die in het buitenland werkzaam waren.

Internationale druk en veroordeling

Ook al kon de staatsgreep van Camara en de zijnen nationaal op wat bijval rekenen, internationaal viel de staatsgreep niet in al te beste aarde. Eind december werd het land geschorst als lid van de Afrikaanse Unie en begin januari deed de CEDEAO (Communauté Economique de Développement des Etats d'Afrique de l'Ouest) hetzelfde.

Overall werd de staatsgreep in sterke bewoordingen veroordeeld, ondanks de eerder afwachtende geluiden die de Guinezen zelf gaven. Deze geluiden kwamen via de partnerorganisatie CNTG ook Wereldsolidariteit ter ore: de CNTG verkoos een afwachtende houding, met begrip voor de situatie in het land. Als de internationale gemeenschap meteen zou overgaan tot het straffen van het regime, dan zijn het vooral de man en de vrouw in de straat die daar het slachtoffer van zijn.

Daarom heeft WSM meteen zijn pijlen gericht op de Europese instellingen om te vermijden dat de Europese ontwikkelingssamenwerking zou drooggelegd worden. Het Europese Parlement nam het eerste initiatief met een resolutie als reactie op de staatsgreep. Dankzij intensief lobbywerk en de goodwill van de Franse initiatiefnemers kon **WSM** de tenuer van de resolutie beïnvloeden: de standpunten van de CNTG en de CNOSCG werden (gedeeltelijk) opgenomen in de tekst. Kortom, de staatsgreep werd veroordeeld (principekwestie) maar tegelijkertijd toonde het Europese Parlement ook veel begrip voor de specifieke situatie in Guinee.

- Het verwijst naar het wanbeleid en de vele schendingen van de mensenrechten in Guinee tijdens het arbitraire bewind van Lansana Conté;
- Het vraagt de junta zo snel mogelijk verkiezingen te organiseren, met steun van de internationale gemeenschap en de Europese Unie;
- Het roept op om een structurele dialoog te organiseren waaraan alle politieke partijen, vakbonden en andere organisaties uit het middenveld kunnen deelnemen, zodat ook zij een stem hebben in de democratische transitie. Daartoe moet de junta dus zo snel mogelijk het verbod om politieke en syndicale activiteiten te voeren op te heffen;
- In geval van het uitblijven van een dergelijke transitie, vraagt het Europese Parlement aan de Europese Commissie om *eventueel* de ontwikkelingshulp aan Guinee op te schorten en eventuele andere sancties te nemen. (Deze sancties zijn mogelijk dankzij artikel 96 van het Cotonou-akkoord, dat de EU in staat stelt sancties te nemen tegen partnerlanden die 'goed bestuur' aan hun laars lappen.)

Met dat laatste punt stond de deur naar sancties tegen de junta nog steeds (te ver) open. Daarom richtten WSM en ACV-CSC een gezamenlijk schrijven aan Louis Michel, die de Europese Commissaris is voor Ontwikkeling en dus degene die tot een opschorting van steun aan Guinee zou kunnen besluiten. En die druk werpt vruchten af: vooralsnog heeft de Europese Commissie nog steeds geen sancties genomen (in tegenstelling tot de Verenigde Staten). Bovendien vinden we het belangrijk dat de Commissie niet enkel een politieke dialoog aangaat met de militaire machthebbers maar ook zijn oor te luister legt bij de vakbonden, het middenveld etc.

De stem van het middenveld

Een bijzonder positief gevolg van de staatsgreep is de manier waarop de vakbonden, andere sociale organisaties en politieke partijen zich zijn beginnen organiseren. Eerst waren er talrijke verklaringen over de coup uit de meest uiteenlopende hoeken. Vervolgens hebben de vakbonden front gevormd in de "inter-centrale syndicale" (Inter-Centrale Syndicale CNTG/USTG élargie ONSLG/UDTG) en alle overige sociale organisaties uit het middenveld in de CNOSCG (NGO's, vrouwenbewegingen, jongerenorganisaties,

etc): sinds midden januari spreken de inter-centrale en de CNOSCG met één stem, de stem van de "**Forces Vives**". En sinds kort hebben ook de werkgeversorganisaties en de politieke partijen zich bij dit sociale front aangesloten. Eendracht maakt macht - die eenheid is erg belangrijk om de druk op de militaire machthebbers hoog te houden. Die eenheid vereist een consensus die soms erg moeilijk te vinden is in een land dat zo divers is in termen van etnische en religieuze groepen. Het is eigenlijk dankzij één sterke, moedige vrouw dat die eenheid kan bewaard blijven: **Rabiatou Serah Diallo**, algemeen secretaris van de CNTG. Zij wordt door vele Guinezen echt als een consensus figuur beschouwd en is daarom door de "Forces Vives" als woordvoester naar voren geschoven.

Er wordt ook geluisterd naar de "Forces Vives" en hun eisen worden serieus genomen, zowel door President Camara en zijn regering als door de internationale gemeenschap die zichzelf ook georganiseerd heeft in de "Groupe International de Contact sur la Guinée" (GIC-G). De belangrijkste eisen van de Forces Vives zijn:

- het engagement van de machthebbers om niet langer dan 12 maanden aan de macht te blijven en het communiceren van een zeer precies tijdschema voor de verkiezingen;
- het samenstellen van een wetgevend orgaan tijdens de transitieperiode waarin alle "Forces Vives" vertegenwoordigd worden;
- de opheffing van het officiële verbod op politieke en syndicale activiteiten;
- het heropstarten van de onafhankelijke onderzoekscommissie die de gewelddadige gebeurtenissen van 2006 en 2007 verder onderzoekt.

De President neemt veel van deze eisen over in zijn eigen discours, ook ten aanzien van de GIC-G. Maar daar blijft het ook bij, er wordt vooralsnog met geen woord gerept over concrete data. Bij wijze van voorbeeld: de President heeft aangekondigd dat hij verkiezingen wil organiseren in het 4de trimester van 2009. Maar dat zou betekenen dat de kiescommissie aan het werk gezet wordt, kieslijsten opgesteld worden, politieke partijen mogen beginnen aan campagnes. Maar daar komt voorlopig niets van in huis.

Tijdens een tweedaags bezoek (16 en 17 februari 2009) heeft de GIC-G hetzelfde discours voorgeschoteld gekregen: veel mooie beloftes maar weinig concrete engagementen. Daarom vroeg het ook aan de President om die verklaringen te formaliseren en een tijdschema voor de verkiezingen op te stellen.

WSM en ACV-CSC hopen van harte dat de President en zijn CNDD hun beloftes zullen nakomen. We hopen dat politieke en syndicale activiteiten snel weer in alle vrijheid beoefend kunnen worden, want het is maar doordat mensen zich kunnen organiseren en mobiliseren dat ze hun eisen kracht kunnen bijzetten. Voorlopig zijn de enige publieke manifestaties die toegelaten worden, die van jongeren die in stoet door de straten trekken als steunbetuiging aan de CNDD. Het doet vrezes dat de militairen toch langer aan de macht zouden willen blijven.

We blijven alert want het volk heeft lang genoeg gewacht op verandering!

Gijs Justaert en Bart Verstraeten, Wereldsolidariteit (WSM)